

*En tur rundt i Gislinge by –
med fokus på byens historie*

Gislinge Historiske Route

*Gislinge Lauget modtager
meget gerne flere historier fra
tidligere tiders Gislinge.*

*Vi vil meget gerne låne gamle
fotos – til indscanning og
hurtig tilbagelevering.*

Tak til Gislinge-borgere får historier og fotos.
Else Andersen, Connie Sørensen, Thomas Wulff m. fl.

Tak til Svinninge Lokalhistoriske Arkiv og
Forening for tilladelse til brug af billeder og
tekst fra det gamle Gislinge.

Tak til Svinninge Lokalhistoriske Arkiv og Forening for
tilladelse til brug af billeder og tekst fra det gamle Gislinge.

Kort – Gislinge by

Luftfoto Gislinge 1971

Gislinge er mere præget af landsby-miljøet med skolen, kirken, møllen, alderdomshjemmet, kranset af gader og veje med huse og gårde. Derefter markerne med de store åbne landskaber med spredte gårde og småhuse.

Byvej – ulige numre

Byvej 3
Gislinge Friskole

Gislinge Friskole

Gislinge Friskole oprettedes 1878 med 17-18 elever og i 1880 kom læreren Anders Odsbjerg til. Børneantallet voksede og i 1888 byggedes ny skole. Da der i 1895 kom en ung, dygtig lærer på kommuneskolen, var der ikke længere nok børn i friskolen og den blev nedlagt. Billedet her er fra 1981.

Byvej 3 - 2011

Byvej 19

Her var der tøjbutik og strikkegarn

Byvej 13

Her var der engang cykelsmed, derefter Kiosk Centrum og senere blomsterbutik

Byvej 27

Mandix, Byvej 27, Gislinge

Foto fra ca. 1940. Købmandsforretningen blev bygget af L.C. Nielsen i 1923. Han havde før den tid haft købmandsforretning på Sandbyvej 17. Efter hans død i 1927 blev forretningen overtaget af sønnen Mandix og dennes kone Lilly. Mandix lukkede forretningen i 1983 og døde i 1984. Siden forsøgte forskellige at videreføre den som kiosk o. lign.

Men man måtte opgive i slutningen af 1980'erne. Herefter huset er blevet brugt til beboelse.

Byvej 27 - 2011

Byvej – lige numre

Byvej 4

Dette var Gislinges Forsamlingshus fra 1890 til 1910, hvor det nuværende forsamlingshus blev bygget.

Senere var der træskomand.

På loftet ses spor af en fortid som gymnastiksal.

Byvej 18

Her var der forskole, senere børnehave

Byvej 8

Her var der engang skrædder, herreekvipering og damefrisørsalon

Byvej 20

Her var der elektriker, senere Sparekasse

Hovedgaden – ulige numre

Hovedgaden 1

Gislinge Skole 1860-1920

Der var skole her fra 1860 til 1920. Man ved ikke, hvor skolen før denne tid lå, men kender navnene på mange skoleholdere og lærere, der gennem tiden har haft deres virke i Gislinge. Lokalhistorikeren Jørgen Petersen, der selv boede på Thorsgård, har givet et rids af Gislinges skolehistorie i en artikel til Holbæk Amts Venstreblad, i 1969. Denne kan ses på arkivet. Fra ca. 1750 var skoleholderen J.J. Weynhof. Efter 38 års virke fik han sin afsked som 87-årig. På hans tid bestod inventaret af: 1 bibel, 2 ABC'er, 4 Luthers Katekismus, 6 Vaisenhusalmebøger, 4 stk. Forklaringer af P. Saxtrup, kort udtaget af de bibelske historier, 2 stk. Pontoppidans Forklaringer, 1 jernbælggerovn, 1 bogskab og tvende borde og bænke. Der er langt til internettet.

Hovedgaden 1 - 2011

Hovedgaden 5

Her var der engang købmand, senere systue

Hovedgaden 3

Gislinge Andelsbageri

Før 1924 var der brugs, hvor det senere Andelsbageri blev bygget, Hovedgaden 3.

Hovedgaden 3 - 2011

Kommunehuset

Kommunehuset

"Kommunehuset", "Legathuset" eller "Fattighuset" lå der, hvor der nu er nedkørsel til Kæret og det tidligere alderdomshjem.

Det blev oprettet af godsejer S. Groth Clausen, Gislingegaard, i 1832. Der var 4 lejligheder med køkken, stue og soveværelse.

Nedrevet i forbindelse med bygning af alderdomshjemmet i 1958.

Hovedgaden 2

Her var der engang Tatol – (tøj, kosmetik, strikkegarn, syting og meget mere)

Hovedgaden 6

Her var der engang skomager og skobutik, senere apoteksudsalg

Hovedgaden 8

Her var der engang smedie

Hovedgaden 10

Gislinge Kro – tidligere Brugs

Gislinge Brugs

Den gamle Gislinge Brugs er huset nr. 2 fra venstre, ca. 1930. Det er den bygning, der nu huser kroen. Bemærk, at der er bygget en første sal på senere. Denne brugs blev opført i 1924. Tidligere lå brugsen samme sted i et gammelt hus, som blev revet ned. Endnu længere tilbage havde der været brugs, hvor det senere Andelsbageri blev bygget, Hovedgaden 3.

I midten af 1960'erne flyttede brugsen til sin nuværende placering på Byvej 37.

Hovedgaden 10 - 2011

Hovedgaden 16

Her var der tidligere telefoncentral – der var også mulighed for at ringe derfra, hvis man ikke selv havde tlf.

Hovedgaden 3
Gislinge Andelsbageri

Hovedgaden 3
Gislinge Andelsbageri

Gislinge bageri kørte rundt i Odsherred til gårdene og til Dragsholm.

Kirkevej 1

Gislinge Skole

Gislinge Skole, Kirkevej 1

Gislinge Skole, Kirkevej 1, fotograferet ca. 1937. Den blev bygget i 1920 og arkitekten var den meget kendte Ivar Bendtsen. I 1981 blev den nye skole på Skolevej 4 bygget og er siden blevet udvidet ad flere omgange, sidst i 2006. I dag har skolen børnehaveklasse til 10. klasse, i alt 14 klasser, 28 lærere og ca. 280 elever og bygningerne her anvendes til integreret børneinstitution. En af skolens tidligere inspektører Bent Munk Hansen blev senere skoledirektør i Svinninge Kommune.

Der har også været forskole i Gislinge på Byvej 18. Bygningen blev senere med en tilbygning brugt til en nyoprettet børnehave. Ved en senere omstrukturering i 2003, hvor man samlede alle børn i pasningsordning på den gamle skole i Gislinge, blev bygningen lavet om til lejligheder.

Kirkevej 1 - 2011

Kirkevej 1

Gislinge Skole

Kirkevej

Kirkevej 8

Gl. graverbolig

Kirkevej 10

Gl. missionshus

Kirkevej 18
Gislinge Smedie

Kirkevej 12F
Gl. redningshus

I dette lille hus stod tidligere en brandvandspumpe

Smedien på Kirkevej 18 ca. 1930'erne. Selve smedjen blev solgt fra i 1958 og ombygget til beboelse. I 1956 fortalte den gamle smed i anledning af 80-årsdagen om sit liv til avisen. Som 17-årig kom han i lære hos smeden i Vallekilde. I læretiden fik man kun kost og logi, så for at få lommepenge måtte han i fritiden smede ringbeslag til træsko af gammelt jern. For dem fik han 14 øre pr. sæt i brugsforeningen. Da han blev svend tjente han 9 kr. om ugen samt kost og logi. Smeden blev aldrig gift, men boede sammen med sin tvillingesøster, som var husbestyrerinde for ham. Han døde på de gamles hjem i Tuse i 1959.

Kirkevej 18 - 2011

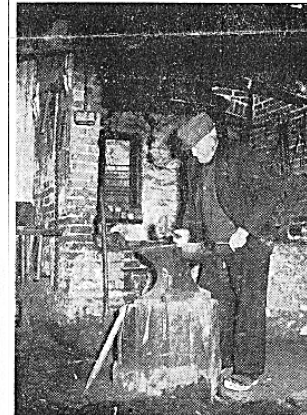
Kirkevej 18 Gislinge Smedie

Læsekredden

Et tidsskille:

Den gamle landsbysmedie maa vige for tekniken

Et kapitel af landbrugets historie er sluttet

Peter Andersen fotograferet i den gamle smedie

agnat: »Han er blevet træst, søgte smeden blot. Mange flere kunne være føjet til. Alle holder af smeden. Vi hører ham fra hans ubestridelige retsind, hans fids og dygtighed, og vi søvner ham i den gamle smedie med dens lune halvmaaned, savnet den hyggelige søk i ilden, hvor træheden tilled sat gaa en tur til smeden.

Man nu er smedens lufte for steds. Enen står sort og kold og blæsebolgen henger saarsvarende. Et gammelt haandværk forvinder et koret af landsbyens historie sluttet. Nu har man i stedet de moderne væresteder, den gamle landsbysmedies levende forhindelse med landsbyen er — stort set et overstaet stadium. J. P.

Snesjappet kassen til

Billisterne turde ikke køre
Kun smaa ju

Det blev en god jul — i alt 140 for DSB, der efter nedgang i juletrafikken de sidste aar oplevede en paa stigning. Alene for Holbæk jernbanestation vedkommende noteredes en stigning i anseelser, fra 36.850 til 63.400 kroner for dagene 20-25. december.

— Stigningen maa formentlig for en stor del skyldes det dærlige fæst, der afskækkede bilister, motorcyklister og kølerkøbere fra at vove sig ud paa landevejene, siger stasjonsforstander H. R. Bævre udsat. Holbæk Anticafé af solgte billetter steg fra 3.900 til 3.660.

STORSTE FORSINKELSE VAR

PAA TRE KVARTER

— Hotel Postgaarden, Holbæk

Andersen, Gislinge, fyldte forleden 80 aar. Her skriver gdr. Jørgen Petersen, Gislinge, om landsbysmeden og hans haandværk:

Den gamle landsbysmedies dobbeltleder er lukket. Ilden fra essen lyser ikke mere i de tidlige morgentimer eller om aftenen. Lyden af de klingende hammerlag paa ambolten, der for saa ofte blandede sig med kirkeklokkernes bedeslag, er for steds ophørt. Et af verdens ældste haandværk, grovsmedens, har mistet en af sine udevejs, som har maattet vige pladsen for tidens krav til maskiner og mere teknisk viden. Den tid, hvor smeden kunne klare landsbyens behov for alt, hvad der hørte under redskaber af jern, er forbi. Hestenes sko, plovens skær, hjulenes ringe og alle de mange andre ting, smeden ordnede, kendes knapt af den yngre generation, og de mange hjemmelavede redskaber hængar rustne og stavede paa hylden over esse og fluebenk.

En gang imellem lyder dog smedens sørgmodige knirken. Det er naar en af den gamle smeds gode venner ser indenfor for sammen med smeden at op-

Vi sidder og læser os en bygge- friske gamle minder, for vel har smeden læst op, da han rundede de fire smee, men han er spilevende selv, fuld af humor og anekdoter. At det kniber med horelsen er saare naturligt, de mange klingende hammerlag har ikke været gode for trøstmehindern, men benene røres daglig ved nogle ture egen rundt — ikke mindst om morgenen. Det kan hende, han en morgenstund — ved den tid, man skal begynde morgenmalkningen — at smeden ser indbrudet, gerne med udbrudet: »Hvs' f..... er I ikke færdige med staldjenersten endnu?

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

— Hotel Postgaarden, Holbæk

Gislinge Kirke

Gislinge Kirke blev bygget i 1300-tallet og har i hvert fald siden 1567 været anneks til Hagested Kirke. Samme år talte sognet 26 tiendeydere. Fra 1667 fik Hagestedgård patronatsretten, indtil kirken overgik til selveje i 1909.

Kirken er rigt udsmykket med sengotiske kalkmalerier.

Kirken - 2011

Tegning fra ca. 1890 efter ukendt maleri fra ukendt årstal. På tegningen ses et rytterhus, der er bygget sammen med kirkegårdsmuren lige ved indgangen. Formodentlig er det opført omkring 1700-tallet og skulle tjene som bolig for kongelige ryttersoldater, der havde ærinde på egnen. Udgifterne til disse huse skulle afholdes af byens bønder. Senere overgik de som regel til privat beboelse og i dette tilfælde er det helt forsvundet. Nabogården var annekspræstegård og har stadig egen indgang til kirkegården.

Gislinge Kirke

Sandbyvej

Sandbyvej 1: Hytten og Gislinge Kommune kontor

Sandbyvej 1, hvor Sofie og Hans Peter Ringhuus boede. De bosatte sig efter et lidt omflakkende liv fast i Gislinge i 1925, og blev til deres død i hhv. 1960 og 1947. H.P. Ringhuus var fotograf.

Huset blev revet ned for at give plads til kommune kontor i midten af 1960'erne.

Sandbyvej 1 - 2011

Sandbyvej 17

L.C. Nielsen havde for 1923 købmandsforretning på Sandbyvej 17.

Sandbyvej 17 - 2011

Sandbyvej 12

Her var tidligere slagterforretning

Andre steder i Gislinge

Bymarken 1

Her var tidligere sparekasse

Genforeningsstenen

Genforeningsstenen i Gislinge står, hvor Hovedgaden støder ind i Byvej i Gislinge (udenfor den gamle skole). Genforeningsstenen i Gislinge blev afsløret ved en festlighed den 15. oktober 1920, hvor pastor Friis-Berg, Hagested og lærer A. Thomsen, Holbæk talte. Arkitekt Ivar Bendtsen har tegnet og komponeret pladsen, opstillingen og inskriptionen, der består af de 2 årstal:
1864
1920

Adelers Alle

Hvor Den Glade Bager nu bor, var der café og mulighed for at se fjernsyn, hvis man ikke selv havde et derhjemme.

Der var også en Esso benzinstander, som blev betjent af personalet

Tværevej

For enden af vejen ud mod Adelers Alle ligger et gammelt frysehus

Hovedgaden 20

Og en enkelt 'kendis'

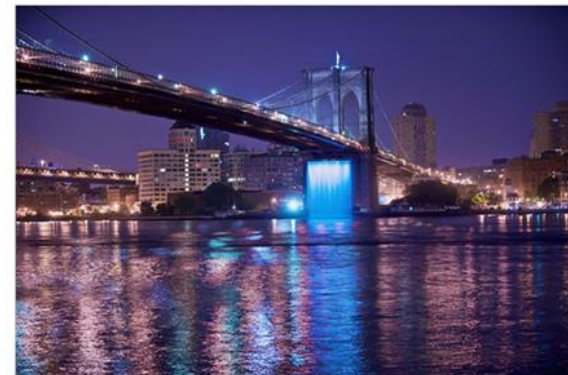
Her boede Olafur Eliason, da han gik på Odsherred gymnasium.

Hovedgaden 20 - 2011

ARoS Kunstmuseum, Aarhus

Olafur Eliason er bl a kendt for 5 vandfald i New York havn – her under Brooklyn Bridge

Virksomheder

Gislinge Bryggeri

Gislinge Bryggeri, 1949

Gislinge Bryggeri, som det så ud ved 50 års jubilæet 1. nov. 1949. Den første brygger var fhv. friskolelærer Anders Odsbjerg, der havde lært at brygge øl på Fyn og startede ølbrygningen i hjemmet på Byvej 3. I 1912 blev bryggeriet flyttet ud på Hagestedvej 7.

I 1949 ejedes bryggeriet af K. Jørnil, Gislingegården, som fortsatte hvidtøls- og sodavandsbrygningen til bryggeriets nedlæggelse i 1965. Bygningerne er nu ombygget til boliger.

Gislinge Mølle

Gislinge Mølle blev bygget i 1857 af møller Michael Andersen. I 1884 blev møllen solgt til Anders Andersen, der drev møllen til 1899. Sidst i 1800-tallet har der været brødsalg fra møllen. I en artikel i "Fra Holbæk Amt", 1962, er der en beskrivelse af Maren Jensdatter f. 1826, hvor man bl.a. kan læse, at man for 1 td. rug fik billetter til 24 brød à 10 pund. Møllen blev siden videresolgt flere gange og omkring 1950 stoppede maling af korn. Møllen blev flyttet til Skamstrup i 2000.

Gislinge Mejeri

Gislinge Mejeri hører historisk set ikke til de ældste i landet, idet mejeriet først blev bygget i 1916, da en kreds af mælkeproducenter af politiske grunde skilte sig ud fra Birkely Mejeri. Allerede året efter solgtes mejeriet til privatdrift.

Der er blevet produceret Danablu, steril eksportfløde, cacaomælk m.m. Danabluproduktionen holdt ud til dec. 1978 og mejeriet blev solgt til andet formål i 1979. Bygningerne anvendes nu til beboelse.

Gislinge Mejeri - 2011

Birkely Mejeri

Birkely Mejeri, Landevejen 59, Gislinge, blev oprettet som andelsmejeri i 1887, og ophørte med mejeridriften i 1977.

Birkely - 2011

Gårde

Børretofte

Børretofte

Børretofte, Flægkær 2, Gislinge, ca. 1946.

Gården hed oprindelig Toftegård og har været i slægtens eje siden begyndelsen af 1800-tallet. Den er sammenlagt af to gårde af Anders Holmegaard Andersen, som overtog gården i 1909 og derefter kaldte den Børretofte. Hans fader Hans Peder Holmegaard Andersen (1846-1880) var en foregangsmand, som på trods af sit korte liv udrettede mange gode ting for Gislinge og omegn. Han gik ind for oplysningssagen og oprettede aftenscole i Gislinge og underviste selv. Han agiterede for brugsforeningssagen, var med til at oprette skytteforening m.m. Han sad også en årrække i Rigsdagen som repræsentant for Venstre.

Arkivet har en bog om denne markante personlighed, skrevet af højskolelærer Jens Peter Jensen. Huset i baggrunden var oprindelig stuehuset til den ene gård, men brændte omkring 1995.

Gislingegården

Gislingegården

I årene efter 1720 lykkedes det kammerråd P. Benzon til Aggersvold at samle gods til landsbyerne vest for Holbæk. Godset kom til at hedde Gislingegård, fotograferet her ca. 1905.

Han døde i 1735, hvorefter gården gik på auktion og købtes for 3.700 rdl. Der var et tilliggende på 19 gårde og 18 huse - i Gislinge 6 gårde og 6 huse.

I 1873 købtes den af V.T. Plenge, som byggede ny hovedbygning samme år. I 1899 blev den erhvervet af forpagter Johannes Johannesen, der her ses på trappen med sin familie: hustruen Karen og børnene Vagn og Anna samt en ung pige i huset.

Godsejer K. Jørnil, som mange endnu husker, købte gården i 1939 og havde den til 1988. Godsejer K. Jørnil optog en film om årets gang på Gislingegården, som vi har på arkivet i en ret dårlig kopi. Han drev også Gislinge Bryggeri, som han ligeledes lavede en film om.